

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 635 417
www.instante.justice.md

4-35/6-1787 19.09.25

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

Curtea de Apel Centru, Vă expediază sesizarea înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Zaițev Fiodor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată.

Anexe:

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor.

Încheierea Curții de Apel Centru nr. 3a-803/25 din 9 septembrie 2025.

**Presedintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

mun. Chișinău

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28. MD 2004

Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135, alin. (1), lit. a) a Constituției RM

08 septembrie 2025

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

Partea în dosar – Fiodor Zaițev.

Reprezentant a părții în dosar:

Nume	SAVVA
Prenume	Alexandru
Ocupație	avocat

---

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

A.3. Instanța de judecată

- 1. Denumirea instanței de judecată/sediu – Curtea de Apel Centru.**
- 2. Judecător/complet de judecată – Gh. Mîra ș.a.**
- 4. Adresa instanței de judecată – mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4.**
- 5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată - cac@justice.md, direcția evidență și documentare procesuală: (022) 409-203.**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Pe rolul Curții de Apel Centru, în ordine de apel, se află cauza civilă, în procedura contenciosului administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Fiodor Zaițev către Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS) cu privire la recunoașterea ilegalității deciziei de refuz și obligarea efectuării recalculării și plății pensiei.

Obiect a acțiunii în contencios administrativ, este cererea de:

- a) anulare a deciziei CTAS Ștefan Vodă privind stabilirea pensiei nr. 23/2021/15501 din 08.06.2021,
- b) anularea răspunsului CNAS nr. Z-1466/21 din 23.08.2021 asupra cererii prealabile, ***obligarea recalculării pensiei începînd cu 29.03.2011*** în proporție de 53% pentru vechime în muncă de 21 ani, 01 luni și 08 zile conform Certificatului nr. 34/51-4991 din 27.05.2021 emis de Inspectoratul de Poliție Ștefan Vodă, ***cu obligarea achitării diferenței pensiei ca urmare a recalculării pentru toată perioada restantă începînd cu 29.03.2011***, încasarea cheltuielilor de judecată.

Circumstanțele individuale de fapt ale cauzei, arată astfel:

Fiodor Zaițev a activat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, și-a desfășurat activitatea ca angajat al Izolatorului de detenție provizorie al MAI, inclusiv în cadrul Poliției de Frontieră.

În temeiul Ordinului MAI nr.106 EF din 25 martie 2011, Fiodor Zaițev a încetat raporturile de muncă în cadrul MAI.

Începînd cu 28.03.2011 Fiodor Zaițev a devenit beneficiar a pensiei, pe linia organelor afacerilor interne.

Potrivit oridinii stabilite la 28.03.2011 (data ieșirii la pensie a lui Fiodor Zaițev), a ținut de obligația MAI, în calitate sa de angajator:

- a) *funcția de stabilire a vechimii în muncă;*
- b) *funcția de stabilire și plată a pensiei (îndeplinea funcția de organ de asigurări sociale).*

La încetarea raporturilor de muncă în cadrul MAI – 25.03.2011, angajatorul, a realizat funcția sa de stabilire a vechimii în muncă.

Fiodor Zaițev a contestat temeinicia și legalitatea actelor administrative prin care, inițial i s-a stabilit vechimea în muncă.

Primul set de proceduri:

Prin hotărârea judecătorească Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3-1427/19 din 19.12.2019, s-a constatat ilegalitatea refuzului MAI de a soluționa cererea lui Fiodor Zaițev, de recalculare a vechimii în muncă cu avantaje din 16.11.2018, cu obligarea MAI să efectueze recalcularea vechimii în muncă lui Fiodor Zaițev, cu includerea în ea a avantajelor două luni vechime pentru o lună de serviciu, pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Izolatorului de detenție provizorie, pentru perioada de activitate de la 07 februarie 2000 până 12 martie 2001 și cu includerea în ea a avantajelor o lună și jumătate vechime în muncă pentru o lună de serviciu, pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Secției Poliției de Frontieră, pentru perioada de activitate de la 14 octombrie 1994, până la 07 februarie 2000, cu respingerea pretențiilor înaintate împotriva IGP și CNAS.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020 corectată prin încheierea nr. 3a-313/20 din 28.10.2020, s-a casat hotărârea judecătorească Chișinău, sediul Rîșcani nr. 3-1427/19 din 19.12.2019, în partea pretenției cu privire obligarea calculării vechimii în muncă lui Fiodor Zaițev, pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Secției Poliției de Frontieră, pentru

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

perioada de activitate de la 14.10.1994 până la 07.02.2000, cu includerea avantajelor de o lună și jumătate vechime în muncă pentru o lună de serviciu, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de respingere a pretenției ca neîntemeiate. În rest, hotărârea judecătorească Chișinău, sediul Rîșcani nr. 3-1427/19 din 19.12.2019 a fost menținută.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-166/2021 din 24.02.2021 cererea de recurs depusă de Fiodor Zaițev împotriva Deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020, a fost declarată inadmisibilă.

Cel de-al doilea set de proceduri.

Fiodor Zaițev a prezentat spre executare angajatorului – MAI, Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020.

Prin certificatul nr. 34/51-4991 din 27.05.2021 IP Ștefan Vodă a IGP al MAI a recalcultat vechimea în muncă a lui Fiodor Zaițev în cadrul OAI, în temeiul ordinului MAI nr. 49EF din 12.04.2021 cu privire la *executarea Deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020*.

Printr-o cerere, Fiodor Zaițev s-a adresat CNAS/CTAS Ștefan Vodă prin care a solicitat recalcularea pensiei, reieșind din dispozițiile hotărârii judecătorești Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3-1427/19 din 19.12.2019/Deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020, certificatului nr. 34/51-4991 din 27.05.2021 IP Ștefan Vodă a IGP al MAI, fiind solicitat ca recalcularea să se realizeze din momentul inițial de stabilire a pensiei, adică din 29.03.2011.

Prin Decizia CTAS Ștefan Vodă nr. 23/2021/15501 din 08.06.2021 pensia a fost recalculată, în proporție de 53%, pentru o vechime de 21 ani 01 lună 08 zile, începând cu 01.06.2020.

Ne fiind de acord cu Decizia CTAS Ștefan Vodă nr. 23/2021/15501 din 08.06.2021 și respectiv cu răspunsul CNAS nr. Z-1466/21 din 23.08.2021 asupra cererii prealabile, Fiodor Zaițev le-a contestat în instanța de contencios administrativ.

Prin hotărârea judecătorească Chișinău nr. 3-2635/2021 din 02.06.2022 s-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ștefan Vodă nr. 23/2021/15501 din 08.06.2021 privind stabilirea pensiei în privința reclamantului Zaițev Fiodor și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1466/21 din 23.08.2021 asupra cererii prealabile.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a recalcula în privința reclamantului Zaițev Fiodor începând cu 29.03.2011 pensia pentru vechime în muncă de 21 ani, 01 luni și 08 zile conform Certificatului nr. 34/51-4991 din 27.05.2021 emis de Inspectoratul de Poliție Ștefan Vodă, cu achitării diferenței pensiei ca urmare a recalculării pentru toată perioada restantă începând cu 29.03.2011.

S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul reclamantului Zaițev Fiodor cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 lei.

În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

CNAS a declarat apel împotriva hotărârii judecătorești Chișinău nr. 3-2635/2021 din 02.06.2022, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii judecătorești Chișinău, 3-2635/2021 din 02.06.2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri de *respingere a acțiunii*.

Fiodor Zaițev a declarat apel împotriva hotărârii judecătorești Chișinău nr. 3-2635/2021 din 02.06.2022, solicitând admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărârii judecătorești Chișinău nr. 3-2635/2021 din 02.06.2022 în partea respingerii pretențiilor de încasare a cheltuielilor de asistență juridică, cu pronunțarea în acea parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-1376/22 din 01.03.2023 a fost menținută hotărârea judecătorești Chișinău nr. 3-2635/2021 din 02.06.2022.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-560/23 din 19.02.2025 a fost casată Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-1376/22 din 01.03.2023, remisă cauza la rejudecare.

Circumstanțe importante:

Prin ordinul nr. 10 ef. din 25.03.2011, **din culpa angajatorului**, instituție de stat/la caz MAI – **care a îndeplinit și funcția de organ de asigurări sociale**, lui Fiodor Zaițev, i-a fost lezat dreptul la pensie, acesta fiind îndreptățit de a beneficia de pensia în mărimea ei reală de 53%, anume începând cu 29.03.2011.

Culpa angajatorului, instituție de stat/la caz MAI – **care a îndeplinit și funcția de organ de asigurări sociale**, la caz este stabilită irevocabil prin:

- *hotărârea judecătoreiei Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3-1427/19 din 19.12.2019;*
- *Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020 corectată prin încheierea nr. 3a-313/20 din 28.10.2020;*
- *încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-166/2021 din 24.02.2021.*

Prin hotărârea judecătoreiei Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3-1427/19 din 19.12.2019, menținută parțial prin Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 3a-313/20 din 21.10.2020, încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-166/2021 din 24.02.2021, cert s-a stabilit că:

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ reține că **din vina organului cu atribuții de stabilire și calculare a pensiei**, care la data de 23 martie 2011, era Ministerul Afacerilor Interne, intimatului Fiodor Zaițev, **i-a fost stabilită o pensie în mărime mai mică decât cel obținut ca rezultat al recalculării vechimii în muncă, situație ce a generat achitarea unei pensii mai mici reclamantului începând cu 29 martie 2011 și până în prezent.**

În esența sa, starea de conflict, implicit constituțional, constă în divergențele legale de aplicare a normelor cu privire la limitele de timp pentru care o persoană este îndreptățită în a pretinde recalcularea și primi plata propriu zisă a pensiei – *prestație socială*, în cazul în care, din culpa autorităților de stat competente, nu a beneficiat de pensia în mărimea în care i s-ar cuveni de la bun început.

Sesizarea urmărește drept scop aplicarea efectului deplin al standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, cât și altor acte internaționale pertinente, astfel cum sunt interpretate de Curte, în modul sugerat în *cauza Fabris v. Franța*, citat:

75. Cu toate acestea, deși natura esențial declarativă a hotărârilor Curții lasă la latitudinea statului alegerea mijloacelor prin care să șteargă consecințele încălcării (a se vedea *Marckx*, citată anterior, § 58, și *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției* (nr. 2) [MC], nr. 32772/02, § 61, CEDO 2009), trebuie subliniat în același timp că **adoptarea unor măsuri generale impune statului în cauză să prevină, cu diligență, alte încălcări similare celor constatate în hotărârile Curții** (a se vedea, de exemplu, *Salah c. Țărilor de Jos*, nr. 8196/02, § 77, CEDO 2006-IX (extrase). **Aceasta impune instanțelor naționale obligația de a asigura, în conformitate cu ordinea lor constituțională și ținând cont de principiul securității juridice, efectul deplin al standardelor Convenției, astfel cum sunt interpretate de Curte...**

C. Obiectul sesizării³

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității asupra prevederilor:

Art. 51, alin. (2) a Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993 (în continuare Legea nr. 1544/23.06.1993), conform cu care:

(2) Recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1a lunii următoare celei care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.

Art. 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993, conform cu care:

(1) Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Art. 143, alin. (4) a Codului administrativ – nr. 116 din 19.07.2018:

(4) „Dacă un act administrativ individual este retras conform alin. (3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespunzătoare pentru o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.”

Autorul sesizării invocă că sintagmele:

se poate plăti doar pentru 12 luni trecute - art. 51, alin. (2) din Legea nr. 1544/23.06.1993; *dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare* - 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993;

dar și sintagma *..o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii*, din Codul administrativ - nr. 116 din 19.07.2018

nu sînt constituționale, sub aspectul respectării principiilor și dispozițiilor constituționale cît și a actelor internaționale relevante, în special care se referă și protejează dreptul de proprietate și protecția socială.

Obiectul sesizării, intră în categoria actelor cuprinse la art. 135, alin. (1), lit. a) a Constituției.

Obiectul excepției ridicate, din informațiile de care dispune autorul, nu a constitui anterior obiect al verificării neconstituționalității de către Înalta Curte.

Cu toate acestea însă, pentru orice eventualitate, autorul invocă în jurisprudența sa, Curtea a menționat că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu reprezintă un

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi, din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (DCC nr. 25 din 2 martie 2020, § 19; DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 20).

Cadrul pertinent normativ:*Constituția Republicii Moldova.***Articolul 1. Statul Republica Moldova**

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 4. Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7. Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8. Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 9. Principiile fundamentale privind proprietatea

(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

Articolul 15. Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16. Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngădi accesul la justiție.

Articolul 26. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

Articolul 47. Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 53. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 58. Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 120. Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.

Articolul 127. Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

Articolul 131. Bugetul public național

(1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele raioanelor, orașelor și satelor.

Articolul 6 a Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale:

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Articolul 17 a Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale:

Interzicerea abuzului de drept. Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.

Articolul 1 Protocol 1 a Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale:

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Articolul 17 a Declarației Universale a Drepturilor Omului:

1. Orice persoană are dreptul la proprietate atât singură cât și în asociere cu alții.
2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 4 a Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale nr. 19 din 16.12.1966:

Statele părți la prezentul Pact recunosc că în ce privește folosința drepturilor asigurate de către stat în conformitate cu prezentul Pact, statul nu poate supune aceste drepturi decât la limitările stabilite de lege, numai în măsura compatibilă cu natura acestor drepturi și exclusiv în vederea promovării bunăstării generale într-o societate democratică.

Articolul 9 a Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale nr. 19 din 16.12.1966:

Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitatea socială, inclusiv asigurări sociale.

Articolul 11, alin. (1) a Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale nr. 19 din 16.12.1966:

1. Statele părți la prezentul Pact, recunoscând dreptul oricărei persoane la un nivel de trai suficient pentru ea însăși și familia sa, inclusiv hrană, îmbrăcăminte și locuință suficiente, precum și la o îmbunătățire continuă a condițiilor sale de existență. Statele părți vor lua măsuri potrivite pentru a asigura realizarea acestui drept și recunosc în acest scop importanța esențială a unei cooperări internaționale liber consimțite.

Articolul 1. Noțiuni. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

asigurări sociale - sistem de protecție socială a persoanelor asigurate, constând în acordarea de indemnizații, ajutoare, pensii, de prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă și de alte prestații, prevăzute de legislație;

asigurat - persoană fizică aptă pentru muncă, cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova, pentru care plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat plătesc contribuții de asigurări sociale în vederea beneficierii de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

bugetul asigurărilor sociale de stat – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale;

Casa Națională de Asigurări Sociale (denumită în continuare - *Casa Națională*) – autoritate administrativă centrală în subordinea Guvernului, care administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale;

contribuție de asigurări sociale - sumă datorată în mod obligatoriu de plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat;

prestații de asigurări sociale - toate elementele plătibile către asigurat din fondul de asigurări sociale.

Articolul 2. Garantarea și exercitarea dreptului la asigurări sociale. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

Dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări sociale.

Articolul 3. Principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare - *sistem public*) se organizează și funcționează avînd ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, conform căruia participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor;

e) principiul *contributivității*, conform căruia; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiției, potrivit căruia resursele bugetului asigurărilor sociale de stat se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza legii;

h) principiul *imprescriptibilității*, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul *inescisibilității*, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Articolul 4. Persoanele asigurate obligatoriu. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

În sistemul public, sînt asigurate obligatoriu, prin efectul, legii:

- 1) persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă;
- 1/1) militarii care îndeplinesc serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție.

Articolul 7. Prestațiile de asigurări sociale. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

(1) În sistemul public, *prestațiile de asigurări sociale reprezintă drepturile în bani sau în natură ce se cuvin persoanelor asigurate, în condițiile legii, corelative contribuțiilor de asigurări sociale calculate și plătite.*

(2) Prestațiile de asigurări sociale se acordă sub formă de *pensii*, indemnizații, ajutoare și sub alte forme prevăzute de lege.

(3) *În sistemul public, prestațiile de asigurări sociale reprezintă venit de înlocuire pentru pierderea totală sau parțială a veniturilor ca urmare a vîrstei, dizabilității, accidentelor, bolilor, maternității, adopției, pierderii locului de muncă sau decesului, denumite în continuare - riscuri asigurate.*

Articolul 11. Veniturile bugetului. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

(1) Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat provin din contribuții de asigurări sociale, transferuri din bugetul de stat și din alte venituri prevăzute de lege.

Articolul 40. Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a pensiilor. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

Modalitatea de acordare, de stabilire și de plată a pensiilor se reglementează prin lege.

Articolul 1. Obiectul și scopul legii. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Articolul 1/1. Sistemul public de pensii. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

(1) Pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat.

(2) Sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute la art. 3 din Legea nr.489-XVI din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

(3) În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:
circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare și venitul asigurat – confirmare, prin acte doveditoare, a stagiului de cotizare și a venitului asigurat pentru perioada de activitate de până la realizarea dreptului la pensie și care nu a fost luată în considerare la stabilirea pensiei.

Articolul 2. Dreptul la pensie. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

(1) Dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Dreptul la pensie este *imprescriptibil*.

(3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Articolul 4. Sursele pentru plata pensiilor. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

- (1) Pensiile stabilite în conformitate cu prezenta lege se plătesc din fondul de pensii.
- (2) Veniturile fondului de pensii provin din:
  - a) contribuțiile de asigurări sociale de stat;
  - c) transferurile de la bugetul de stat;
  - d) alte venituri.

Articolul 30. Organele care efectuează stabilirea și plata pensiilor. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

- (1) Pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale.

Articolul 35. Plata retroactivă. Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998:

- (1) Pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării.
- (2) Pensia stabilită și neplătită la timp din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia se achită fără nici un fel de limite în termen.

Conform prevederilor art. 2, alin. (1) a Legii nr. 1544-XII din 23.06.1993 (în redacția Legii la data emiterii ordinului nr. 10 ef. din 25.03.2011/încetarea raporturilor de muncă):

- (1) Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Conform prevederilor art. 49, alin. (1) a Legii nr. 1544-XII din 23.06.1993 (în redacția Legii la data emiterii ordinului nr. 10 ef. din 25.03.2011/încetare raporturi de muncă):

- (1) Pensiile pentru militarii în termen și pentru familiile lor se stabilesc de organele de asigurări sociale, iar pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, **pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și pentru familiile lor de către organele de pensionare ale Ministerului Apărării Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciului Grăniceri, Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, Serviciului Protecție și Pază de Stat, Ministerului Afacerilor Interne și ale Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, ținându-se cont de art. 10 alin. (1).**

Conform prevederilor art. 49, alin. (1) a Legii nr. 1544-XII din 23.06.1993 (în redacția Legii începând cu 01.01.2017):

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Începând cu 01.01.2017, în temeiul Legii pentru modificarea Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 - nr. 282 din 16.12.2016, CNAS a preluat atribuțiile de stabilire și de plată a pensiilor persoanelor din trupele afacerilor interne, fiind astfel, unica instituție abilitată cu competența de achitare a pensiilor și alocațiilor lunare persoanelor din trupele organelor afacerilor interne.

Articolul 21 a Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat nr. 929 din 15.08.2006:

21. Pensia, indemnizația și suportul financiar de stat neplătite la timp din vina organului de asigurări sociale responsabil de stabilirea și plata pensiilor se plătește retroactiv, fără nici o limitare în termen.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Cu referire la sintagmele:

se poate plăti doar pentru 12 luni trecute - art. 51, alin. (2) din Legea nr. 1544/23.06.1993;

dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare - 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993;

dar și sintagma *..o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii*, din Codul administrativ – nr. 116 din 19.07.2018.

încalcă dreptul de proprietate, dreptul de protecție socială, garantate de Constituție și alte instrumente juridice internaționale.

Aceste prevederi legală diminuează protecția socială a pensionarilor pentru limită de vîrstă și încalcă principiul de valoare universală al respectării drepturilor dobîndite în mod licit.

În cauza pendinte pe rolul Curții de Apel Centru, instituția publică – CNAS, se opune recalculării și plății pensiei în circumstanțele noi apărute, pentru perioade mai mari de 12 luni, fiind invocate în acest sens prevederile art. 51, alin. (2) și respectiv 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993.

Aceste opuneri, reclamantul – Fiodor Zaițev, le pretinde neîntemeiate, inechitabile.

Fiodor Zaițev invocă că este îngrijorat de faptul că, chiar și fiind stabilit de instanțele judecătorești ca ne fiind aplicabile situației reclamantului, prevederile art. 51, alin. (2) și respectiv 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993 (limitarea termenului de reclaculare și plată pentru cel mult 12 luni retroactiv), riscă ca față de pretențiile/drepturile sale, să fie aplicate prevederile art. 143, alin. (4) a Codului administrativ, care, la fel limitează dreptul reclamantului la restabilirea integrală a drepturilor sale.

Hotărîri anterioare a Curții Constituționale a RM, incidente direct sau tangențial circumstanțelor invocate:

În Hotărîrea nr. 9 din 03.03.1997, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

După cum s-a menționat, Constituția țării recunoaște că statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent. Prin conținutul său, dreptul la un nivel de trai decent include dreptul cetățeanului la condiții de viață, care să-i asigure, lui și familiei lui un trai civilizată. În cazul luat în discuție, la fel ca și în cazul altor drepturi, este vorba de un drept complex. El cuprinde în deosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor continuă. Desigur traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, statul la rîndul său, trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru a asigura un standard civilizată de trai cetățenilor săi.

De aceea, Constituția obligă statul să ia măsuri pentru dezvoltarea economică a societății și protecția socială corespunzătoare.

Protecția individului în societate, asigurarea drepturilor omului este garantată de Constituția țării prin proclamarea supremației legii în domeniul ce ține de reglementarea regimului general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială, inclusiv dreptul la pensie (articolul 72 litera j din Constituție), care stabilește că raporturile respective sînt reglementate de legi organice.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Această restricție contravine articolului 54 din Constituție, prin care se stabilește că exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea anchetei preliminare; prevenirea consecințelor unei calamități naturale sau avarii. Cu atât mai mult cu cât unul din angajamentele de bază, asumate de Republica Moldova la momentul aderării ei la Consiliul Europei prevede că articolul 54 din Constituție nu va fi aplicat într-un mod care să limiteze drepturile fundamentale ale persoanelor, nu va fi în contradicție cu normele internaționale.

Evident, statul, urmărind asigurarea unui nivel de trai decent pentru diferitele categorii ale populației, reiese din condițiile economice existente și stabilește mecanisme, care să asigure măsuri de protecție socială reală.

În Hotărârea nr. 27 din 18.05.1999, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

Prin urmare, contribuțiile de asigurări sociale în fondul de pensii sînt plăți obligatorii pentru asigurările sociale de stat, precum și *o garanție materială* a asigurării cetățenilor cu pensii de stat în cazul în care aceștia sînt lipsiți de posibilitatea de a avea un câștig (venit) sau în cazul pierderii acestei posibilități în virtutea vîrstei, stării sănătății sau a pierderii susținătorului, care sînt calificate ca riscuri sociale și servesc drept temei pentru exercitarea dreptului la pensie.

Contribuțiile de asigurări sociale obligatorii reprezintă plăți obligatorii, stabilite prin lege, care constituie o formă de înstrăinare a mijloacelor bănești ale asigurătorilor.

Reglementarea juridică a cuantumului pensiei pentru categoria de cetățeni indicați în art. 17, art. 23 și art. 50 alin. (4) din Lege, prin instituirea unor diferențieri neîntemeiate și nejustificate între pensionari, a condus la încălcarea dreptului egal la asistență socială (art. 47 alin. (2) din Constituție). Astfel, pensionarilor cărora li s-au stabilit pensie pentru limită de vîrstă și pensie de invaliditate, în cuantumuri diferite, dar care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat, pensia lunară, potrivit art. 17, 23 și 50 alin. (4), li se va plăti în mărime egală (care să nu depășească dublul pensiei minime pentru limită de vîrstă). *Această îngrădire a drepturilor unei categorii de pensionari anihilează însăși destinația și sensul pensiei.*

Curtea Constituțională s-a pronunțat deja asupra unei situații analogice reflectate în Hotărârea nr. 9 din 3 martie 1997, accentuînd că protecția individului în societate, asigurarea drepturilor omului este garantată de Constituția țării prin proclamarea supremației legii în domeniul ce ține de reglementarea regimului general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială, inclusiv dreptul la pensie, care stabilește că raporturile respective sînt reglementate de legile existente în domeniu.

În Hotărârea nr. 14 din 06.07.2006, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

Conform Constituției, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare (art.47 alin.(1)).

Fiind un drept complex, dreptul la un nivel de trai decent presupune ameliorarea continuă a condițiilor de viață, în care scop statul are sarcina de a asigura dezvoltarea durabilă și ascendentă a economiei și protecția socială progresivă a cetățenilor săi. Această obligație revine și membrilor societății, care prin activitatea zilnică trebuie să contribuie la creșterea economiei și, respectiv, a fondurilor de asigurări sociale.

Conform legislației în vigoare, *pensia de asigurări sociale de stat este venitul cuvenit asiguratului, în condițiile legii, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.*

Contribuțiile de asigurări sociale de stat în fondul de pensii sînt plăți obligatorii, stabilite prin lege, reprezentînd o formă de înstrăinare a mijloacelor bănești ale persoanelor asigurate și de garanție materială a pensionarilor.

Astfel, potrivit legislației în vigoare, *cetățenii au dreptul la pensie în cuantum ce depinde direct de contribuțiile de asigurări sociale, nivelul de salarizare, caracterul activității social-utile prestate și stagiul de cotizare.*

În Hotărîrea nr. 10 din 02.06.2009, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

Creînd condiții pentru creșterea calității vieții, Republica Moldova onorează dispozițiile Legii Supreme și obligațiile asumate prin aderarea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și alte acte internaționale.

Dispozițiile art.43 alin.(1) și art.47 din Constituție garantează drepturile omului la muncă și la protecția muncii, la asistență și protecție socială, la asigurare în caz de șomaj, boală și invaliditate, bătrînețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Potrivit art. 47 alin. (1) din Constituție, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

În conformitate cu art. 2 alin.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Republica Moldova s-a angajat să acționeze atît prin propriul său efort, cît și prin asistență și cooperare internațională, în special, pe plan economic și tehnic, folosînd la maximum resursele sale disponibile, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în Pact să fie asigurate progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative.

La determinarea temeiurilor juridice, a condițiilor de acordare a pensiilor legiuitorul este obligat să țină cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente.

Diminuarea cuantumului sau suspendarea plății pensiei sînt posibile numai în cazurile în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii.

Prevederile legale prin care persoanelor reîncadrate li se micșorează sau li se sistează pensia cuvenită vin în contradicție cu prevederile art. 47 din Constituție și cu normele actelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În Hotărîrea nr. 27 din 20.12.2011, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

42. Curtea reține că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providențial (Welfare State). Art.1 din Constituție, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art.126, care stipulează bazele economiei: „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială [...]”.

44. Curtea apreciază că volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atît de resursele economice și financiare ale statului, cît și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică.

77. La aprecierea corespunderii prevederilor legale contestate cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de articolul 46 din Constituție, Curtea Constituțională va ține cont de prevederile articolului 4 din Constituție și, conform practicii sale, de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene.

78. Curtea reiterează că prin Hotărîrea nr.19 din 18 octombrie 2011, menționată supra, a statuat:

„29. În acest context, Curtea Constituțională reține că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sînt menționate expres în Convenția Europeană,

intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală.

30. Curtea Constituțională reține că, dacă la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

31. În acest context, în cauza Stec și alții v. Marea Britanie (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005) Marea Cameră a Curții Europene a statuat, cu valoare de principiu, că:

“[...] 54. Atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.[...]”.

32. Curtea reține că, în lumina jurisprudenței Curții Europene, articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană se aplică fără a fi nevoie să se bazeze exclusiv pe relația între alocarea prestațiilor sociale și obligația de a plăti impozite sau alte contribuții (a se vedea, inter alia, Gaygusuz v. Austria, Hotărîrea din 16 septembrie 1996, Willis v. Marea Britanie, Hotărîrea din 11 iunie 2002, Stec și alții v. Marea Britanie, menționată supra).”

79. Din jurisprudența Curții Constituționale, expusă la paragraful precedent, rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobîndit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobîndit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei. În acest sens, Curtea susține aprecierea autorităților dată drepturilor diminuate prin normele contestate ca drepturi potențiale sau aleatorii. Astfel, Curtea constată că normele contestate sunt compatibile cu protecția proprietății garantată de articolul 46 din Constituție și, implicit, de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană.

În Hotărîrea nr. 5 din 10.04.2012, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

...implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stînge drepturile sociale garantate constituțional. Astfel, la punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale ce garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte articolul 54 alin. (4) din Constituție, care prevede că, la angajarea dispozițiilor referitoare la restrîngerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată.

31. ... Curtea consideră că este inadmisibil pentru stat de a cere angajaților executarea unei obligații (în cazul dat, plata primelor de asigurare socială), dar, în același timp, să nu fină seama de protecția intereselor lor atunci când aceștia sunt afectați de evenimente independente de voința lor, care cauzează incapacitate de muncă și care sunt asigurate prin plata primelor de asigurare socială.

32. Curtea reține că boala constituie un eveniment asigurat, iar existența sa trebuie să fie demonstrată în mod adecvat (prin examinarea de către un medic). În acest context, Curtea reține că, pentru a exclude abuzurile, statul dispune de mecanisme pentru supravegherea procedurii de eliberare a certificatelor medicale, precum și a respectării regimului concediului de boală din partea asiguraților, în loc să plaseze pe umerii majorității angajaților onestii consecințele lipsei sau ineficienței acestor mecanisme.

În Hotărîrea nr. 10 din 08.05.2018, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

49. Una dintre funcțiile Curții Europene constă în stabilirea unui nivel minim de protecție a drepturilor fundamentale care trebuie garantat în toate statele membre ale Convenției. Curtea Europeană a explicat consecințele acestei funcții în *Soering v. Regatul Unit*, 7 iulie 1989, § 87: ... *obiectul și scopul Convenției, ca instrument pentru protecția ființelor umane, reclamă ca prevederile sale să fie interpretate și aplicate astfel încât să-i facă garanțiile practice și efective...* Mai mult, orice interpretare a drepturilor și a libertăților garantate trebuie să fie conformă cu „spiritul general al Convenției, ca instrument conceput să mențină și să promoveze idealurile și valorile unei societăți democratice”.

În Hotărârea nr. 6 din 09.02.2017, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

40. Curtea reține că, prin garanțiile de protecție socială instituite în art. 47 din Constituție, statul ocrotește sănătatea și bunăstarea cetățenilor, acordându-le asistență socială în cazurile prevăzute de lege.

41. Așadar, articolul 47 din Constituție relevă caracterul social al statului, care presupune adoptarea anumitor măsuri pentru toți membrii societății, astfel încât fiecare din ei să posede un minim garantat de asigurare socială.

42. Prin urmare, obligația constituțională a statului este de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale.

43. Rațiunea asistenței și protecției sociale este de a răspunde nevoilor de trai ale persoanelor și de a menține un anumit nivel de trai în caz de producere a anumitor împrejurări obiective.

44. Curtea menționează că asigurările sociale constituie un subsistem al sistemului de protecție socială instituit și garantat de stat și fundamentat pe principiul contributivității.

45. Asigurările sociale au fost instituite în scopul prevenirii, limitării, înlăturării riscurilor sociale și susținerii financiare a persoanelor îndreptățite a le primi, în cazul producerii unor astfel de riscuri.

46. În același timp, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Garanțiile sociale nu au un caracter necondiționat, legiuitorul fiind în drept de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale. În același timp, prevederile legale instituite nu pot fi în conflict cu principiile constituționale.

În Hotărârea nr. 19 din 18 octombrie 2011, Curtea Constituțională a RM, a statuat:

„29. În acest context, Curtea Constituțională reține că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sînt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzînd asistența socială și cea medicală.

30. Curtea Constituțională reține că, dacă la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (*Müller v. Austria*), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

31. În acest context, în cauza *Stec și alții v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005) Marea Cameră a Curții Europene a statuat, cu valoare de principiu, că:

“[...] 54. Atunci cînd un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generînd un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.[...]”

32. Curtea reține că, în lumina jurisprudenței Curții Europene, articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană se aplică fără a fi nevoie să se bazeze exclusiv pe relația între alocarea prestațiilor sociale și obligația de a plăti impozite sau alte contribuții (a se vedea, inter alia, *Gaygusuz v. Austria*, *Willis v. Marea Britanie*, *Stec și alții v. Marea Britanie*, menționată supra).”

În Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 27 din 18 mai 1999 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.156-XIV din 14.10.1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat” Curtea a reținut că:

”În Legea nr. 156-XIV este consacrată și destinația specială a contribuțiilor de asigurări sociale: veniturile din fondul de pensii pot fi utilizate numai pentru plata pensiilor. Contribuțiile de asigurări sociale în fondul de pensii sunt plăți obligatorii, percepute din salariul (venitul) cetățenilor. Defalcând o parte, stabilită prin lege, din salariul (venitul) lor, cetățenii încadrați în câmpul muncii, prin intermediul sistemului de contribuții de asigurări sociale obligatorii în fondul de pensii, participă nemijlocit la formarea bugetului asigurărilor sociale de stat.”

În Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 27 din 18 mai 1999 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.156-XIV din 14.10.1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”:

„[...] Pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligațiuni social importante. **Prin natura lor social-juridică primară pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor.**

Având în vedere dispozițiile Constituției (art. 47 alin. (2)), **cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr. 156-XIV.”**

În Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 19 din 19.07.2016 (Dosarul nr. 67g/2016):

56. Astfel, prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic **își câștigă dreptul de a primi o pensie** în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității. Dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat. Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să-i plătească o pensie al cărei cuantum să fie guvernat de **principiul contributivității**, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate.

61. De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art. 10 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, **dreptul la pensie este imprescriptibil.**

64. În acest context, Curtea reține că legiuitorul, instituind limita de 3 ani pentru încasarea retroactivă a pensiei calculate, nu a ținut cont că neîncasarea acesteia poate să nu depindă de voința beneficiarului.

65. De altfel, **în condițiile art. 35 alin. (2) din lege în cazul neachitării la timp a pensiei din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen.**

66. În același timp, pot exista situații în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voința beneficiarului pensiei, însă legea și în asemenea situații îl sancționează pe titularul pensiei.

67. Într-o altă ordine de idei, având în vedere jurisprudența Curții Europene în materia aplicării art. 1 din Protocolul nr.1, conform căreia dreptul la prestații sociale se asimilează unui drept de proprietate, Curtea reține că **prin normele contestate, care stabilesc limita de 3 ani pentru încasarea retroactivă a pensiei calculate, a fost instituită o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate.**

68. Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reține că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art. 54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus - să servească **unui interes public legitim.**

69. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a statuat că legiuitorul poate stabili anumite condiții privind exercitarea drepturilor civile subiective, nerealizarea cărora poate duce la stingerea acestor drepturi. Asemenea condiții se referă inclusiv la limitele temporale de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile, numite în dreptul civil „*termene*” (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 19 iunie 2015).

70. De asemenea, Curtea menționează că este relevantă în acest sens jurisprudența Curții Europene, care a subliniat importanța termenelor limitative (de prescripție sau de decădere dintr-un drept dacă nu este exercitat) pentru certitudinea juridică, atunci când folosirea acestor termene urmărește un scop legitim în interesul general (Dacia SRL v. Republica Moldova, hotărârea din 18 martie 2008, §75; J.A. Pye (Oxford) Ltd și JA. Pye (Oxford) Land Ltd v. Regatul Unit, hotărârea din 30 august 2007).

71. În această ordine de idei, Curtea subliniază că dreptul la pensie (tratat ca un drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană) nu poate fi privit doar ca un drept subiectiv civil, ci, în primul rând, acesta face parte din domeniul raporturilor de protecție socială, și prin natura lor social-juridică primară, pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor.

72. Prin urmare, *cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.*

73. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate **nu vin în protejarea unui interes public general** în sensul art. 54 alin. (2) din Constituție, sunt disproporționate și aduc atingere atât dreptului de proprietate cât și dreptului la asistență și protecție socială.

74. Având în vedere cele enunțate, Curtea conchide că dispozițiile conținute la art. 35 alin. (1) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și la pct. 20 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, sunt contrare articolelor 46 alin. (1) și 47 combinate cu art. 54 din Constituție.

Autorul excepției invocă că *criticile și obiecțiile neconstituționalității invocate, sînt, de principiu, foarte similare spiritului și constatărilor de valoare constatate și stabilite în Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 19 din 19.07.2016.*

Din perspectiva articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană și a jurisprudenței CtEDO la aceste dispoziții, drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituie drepturi patrimoniale, care intră sub protecția articolului 1 din Protocol.

Asigurările sociale au fost instituite în scopul prevenirii, limitării, înlăturării riscurilor sociale și susținerii financiare a persoanelor îndreptățite a le primi, în cazul producerii unor astfel de riscuri.

Asigurările sociale constituie un subsistem al sistemului de protecție socială, instituit și garantat de stat și fundamentat pe principiul contributivității.

Având în vedere principiul contributivității, menționat mai sus, Curtea (în una din hotărârile sale) a subliniat că prin virarea contribuțiilor corelative veniturilor dobândite beneficiarul își formează indirect quantumul indemnizației de asigurări sociale.

În Hotărârea nr. 19 din 19 iulie 2016, deși obiectul sesizării viza quantumul pensiilor, Curtea a statuat cu titlu de principiu că: „[...] prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic își câștigă dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității. Dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat. Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să-i plătească o pensie *al cărei quantum să fie guvernat de principiul contributivității*, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate.”

În virtutea principiilor obligativității și contributivității, jurisprudența sa în materia pensiilor este deopotrivă aplicabilă și altor categorii de prestații sociale din sistemul public de asigurări sociale.

Prin garanțiile de protecție socială instituite în art. 47 din Constituție, statul ocrotește sănătatea și bunăstarea cetățenilor, acordându-le asistență socială în cazurile prevăzute de lege.

În domeniul drepturilor sociale, statul este obligat să ia măsuri pozitive pentru a asigura protecția acestor drepturi, astfel încât fiecare membru să posede un minim garantat de asigurare socială.

Rațiunea asistenței și protecției sociale este de a răspunde nevoilor de trai ale persoanelor și de a menține un anumit nivel de trai în caz de producere a anumitor împrejurări obiective (HCC nr. 6 din 9 februarie 2017, § 43).

La caz este cert, că cet. Fiodor Zaițev, își revendică „*un bun*” în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului, și anume a unei prestații sociale – pensie, exprimată în bani, care a început să fie achitată din data apariției dreptului, însă într-o mărime inferioară decât cea care i se cuvine în mod real.

Autorul sesizării invocă că în cazul interzicerii recalculării și plății dreptului social - pensiei, ca urmare a comiterii unei erori, mai cu seamă care nu îi este imputabilă, persoana asigurată suportă o sarcină excesivă, care excedează marjei de apreciere a statului în aplicarea politicilor sale sociale.

Or, așa cum recalcularea nu este permisă în cazul unei erori, mărimea veniturilor neincluse și neachitate ar putea fi considerabilă, fapt care ar influența semnificativ quantumul prestației sociale – pensiei, care se exprimă în bani.

Drept consecință, valoarea prestației sociale – pensiei și respectiv a mijloacelor de subsistență ale persoanei asigurate în perioada producerii riscului, sînt afecate.

Ținând cont de jurisprudența Curții Europene în materia aplicării art. 1 din Protocolul nr. 1, adițional, prin normele contestate, care interzic recalcularea în sensul corectării prestației sociale stabilite – pensiei, a fost instituită o ingerință în speranța legitimă de a beneficia efectiv de un drept de proprietate.

În același timp, autorul invocă că, în conformitate cu art. 39, allin. (7) a Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998: (7) *În cazul în care prezentarea de date false sau tănuirea circumstanțelor prevăzute la art. 39 alin. (6) are ca efect cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor, persoana vinovată restituie în fondul de pensii sumele încasate necuvenit.*

Spre deosebire de situația descrisă, atunci când beneficiarului i-a fost stabilită și plătită o indemnizație mai mare decât prevede legea, prevede că drepturile statului sunt pasibile a fi restabilite, fără nici o limită temporală retroactiv.

În același timp, prin normele contestate, legiuitorul neîntemeiat și neechitabil a reglementat situația în care, anumite sume cuvenite beneficiarului cu titlu de prestație socială nu au fost plătite din cauza erorilor comise de autoritățile abilitate, acestea se indică că pot fi pretinse și achitate retroactiv, exclusiv pentru perioade determinate, relativ reduse de timp.

Aceste măsuri, nu sînt simetrice, deși, urmăresc același scop – restabilirea reală/efectivă a dreptului încălcat.

Autorul invocă că prevederile legale contestate, îmbinate cu interpretarea eronată de Casa Națională de Asigurări Sociale, a condus la o practică administrativă greșită privind recalcularea prestațiilor sociale stabilite în cazul comiterii unor erori, fapt care aduce atingere articolelor 47, 49, 50 și 53 din Constituție.

Prin normele contestate, sînt implicit încălcate prevederile art. 120 din Constituție, în coroborare cu art. 16 CPC al RM.

Autorul invocă că efectele juridice pe care le produce o hotărâre judecătorească ca act final de aplicare și realizare a dreptului trebuie să asigure stabilitatea și eficiența realizării acestuia.

Aceasta înseamnă că respectivii subiecți de drept (CNAS) nu trebuie să întreprindă acte de natură să contravină hotărârii judecătorești, ci din contra, ceea ce în esență constituie respect față de autoritatea judecătorească sau să întreprindă niște acțiuni, conformându-și astfel activitatea cu hotărârea judecătorească.

Prin acțiunea formulată, reclamantul urmărește, în temeiul unor hotărâri judecătorești irevocabile în folosul său, a se pune capăt încălcării astfel constatate, iar ca efect, a i se restabili, în mod real și deplin, situația existentă înainte de încălcare.

Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamantului de a obține restabilirea integrală a drepturilor sale patrimoniale pretinse în prezenta acțiune, constiuitie prin sine, un refuz a organizării executării efective a unor hotărâri judecătorești favorabile acestuia, prin ce, în esența sa, se lasă fără efecte juridice hotărârile anterioare, ce constituie o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, așa cum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Autorul invocă că în circumstanțele speței, de drept este împiedicat să beneficieze de hotărârea judecătorească definitivă în favoarea sa (din primul set de proceduri), fără nici o vină din partea sa.

Limitarea nejustificată a dreptului reclamantului de a i se reclacula și achita integral sumele neachitate înmărima și la termen, zădărnicește reclamantul să se bazeze pe hotărârea judecătorească obligatorie anterioară (primul set de proceduri), și îl privează de posibilitatea de a primi sumele pe care se aștepta în mod legitim să le primească.

Prin normele contestate, sînt implicite încălcate prevederile art. 120 din Constituție, în coroborare cu art. 16 CPC al RM.

Autorul invocă că efectele juridice pe care le produce o hotărâre judecătorească ca act final de aplicare și realizare a dreptului trebuie să asigure stabilitatea și eficiența realizării acestuia.

Aceasta înseamnă că respectivii subiecți de drept (CNAS) nu trebuie să întreprindă acte de natură să contravină hotărârii judecătorești, ci din contra, ceea ce în esență constituie respect față de autoritatea judecătorească sau să întreprindă niște acțiuni, conformându-și astfel activitatea cu hotărârea judecătorească.

Prin acțiunea formulată, reclamantul urmărește, în temeiul unor hotărâri judecătorești irevocabile în folosul său, a se pune capăt încălcării astfel constatate, iar ca efect, a i se restabili, în mod real și deplin, situația existentă înainte de încălcare.

Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamantului de a obține restabilirea integrală a drepturilor sale patrimoniale pretinse în prezenta acțiune, constiuitie prin sine, un refuz a organizării executării efective a unor hotărâri judecătorești favorabile acestuia, prin ce, în esența sa, se lasă fără efecte juridice hotărârile anterioare, ce constituie o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, așa cum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Autorul invocă că în circumstanțele speței, de drept este împiedicat să beneficieze de hotărârea judecătorească definitivă în favoarea sa (din primul set de proceduri), fără nici o vină din partea sa.

Limitarea nejustificată a dreptului reclamantului de a i se reclacula și achita integral sumele neachitate înmărima și la termen, zădărnicește reclamantul să se bazeze pe hotărârea judecătorească obligatorie anterioară (primul set de proceduri), și îl privează de posibilitatea de a primi sumele pe care se aștepta în mod legitim să le primească.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Normele contestate, contravin principiilor constituționale privind echitatea și egalitatea tuturor în fața legii, precum și constatărilor de principiu din hotărârile anterioare ale Curții Constituționale în probleme similare.

Prevederile contestate reprezintă o ingerință nepermisă și nerezonabilă atât asupra dreptului la recunoașterea și respectarea bunurilor prevăzute de art. 46 din Constituție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, cât și asupra dreptului persoanei la asistență și protecție socială, consfințit de art. 47 din Constituție.

Or, contribuțiile de asigurări sociale de stat în fondul de pensii reprezintă o formă de înstrăinare a mijloacelor bănești ale persoanelor asigurate și o garanție materială a pensionarilor.

...prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic își câștigă dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului *contributivității* (HCC nr. 19 din 19.07.2016 (Dosarul nr. 67g/2016)).

Tot în HCC nr. 19 din 19.07.2016 (Dosarul nr. 67g/2016):

61. De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art. 10 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, **dreptul la pensie este imprescriptibil.**

Reținând contribuțiile sociale după stabilirea dreptului la pensie fără a oferi ulterior dreptul real și efectiv la recalcularea și plata reală/efectivă a tot ceea ce nu i s-a achitat, pentru întreaga perioadă în care nu a primit ce i se cuvea, în raport cu contribuțiile real efectuate îmbinat cu stagiul de muncă legal stabilit și împlinit, statul încalcă dreptul la proprietate privată.

Restrângerea dreptului de a i se recalcula și achita prestația socială – pensia, retroactiv, pe o perioadă de cel mult 12 luni anterioare, sau chiar și 3 ani, este neproportională cu scopurile prevăzute de art. 54 din Constituție și art. 15 din Convenția Europeană.

Din reglementările contestate, rezultă o diminuare a protecției sociale a cetățenilor, care se referă la protecția socială, restrângere care nu este proporțională cu situația care a determinat-o și aduce atingere existenței dreptului, contrar prevederilor art. 1 și 54 din Constituție.

Limitarea temporală a dreptului de recalcul și plată a pensiei, în condițiile normelor contestate, au drept consecință nerespectarea condiției referitoare la caracterul rezonabil și proporțional al restrângerii.

Implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stinge drepturile sociale garantate constituțional.

Astfel, la punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale ce garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte art. 54 alin. (4) din Constituție, care prevede că, la angajarea dispozițiilor referitoare la restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată.

Autorul invocă că termenele restrictive contestate, depășesc conceptul de „*interes public legitim*”, în egală măsură cum acest fapt a fost constatat (HCC nr. 19 din 19.07.2016 (Dosarul nr. 67g/2016)), citat:

72. Prin urmare, cu referire la *interesul public* în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argument sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și *dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii*, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că **acesta din urmă prevalează**.

73. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate nu vin în protejarea unui interes public general în sensul art. 54 alin. (2) din Constituție, sunt disproporționate și aduc atingere atât dreptului de proprietate cât și dreptului la asistență și protecție socială.

Prevederile contestate, care acordă dreptul limitativ la recalcularea pensiei și plata retroactivă a prestațiilor sociale, la caz a pensiei, doar pentru o perioadă de 12 luni (în sensul Legii nr. 1544 din 23.06.1993), sau doar pentru o perioadă de 3 ani (în sensul art. 143, alin. (4) din Codul administrativ) persoanelor care nu au primit-o intergal, din vina organelor în a căror sarcină a fost stabilită obligația stabilire și/sau de plată, încalcă grav drepturile fundamentale ale reclamantului la proprietate, la un trai decent și la o protecție socială echitabilă și nediscriminatorie din partea statului, garantate de art. 1, 4, 46, 47 și 54 din Constituție.

Autorul invocă că termenele restrictive contestate, în egală măsură cum acest fapt a fost constatat (HCC nr. 19 din 19.07.2016 (Dosarul nr. 67g/2016)), citat:

având în vedere jurisprudența Curții Europene în materia aplicării art. 1 din Protocolul nr.1, conform căreia dreptul la prestații sociale se asimilează unui drept de proprietate, Curtea reține că prin normele contestate, care stabilesc *limita de 3 ani pentru încasarea retroactivă a pensiei calculate, a fost instituită o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate*.

Or, reclamantul pe toată perioada de activitate, și-a onorat obligația de a contribui la fondul de asigurări sociale în conformitate cu art. 58, alin. (1) din Constituție, însă în lumina prevederilor contestate, acesta nu poate beneficia de garanția reală oferită de stat prin prisma art. 47, alin. (1) din Constituție.

Prin urmare, fiind în prezența unor prestații certe, statul urmează să ofere fie garanția de recalculare a prestației de asigurare socială, fie restituirea contribuțiilor încasate conform art. 58 alin. (3) din Constituție.

Totodată, cu referire la prevederile constituționale cuprinse la art. 54, alin. (1), referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, se pretinde că sunt aplicabile în prezenta cauză, deoarece dispozițiile legii criticate restrâng dreptul la pensie, ca un drept fundamental prevăzut la art. 47 din Constituție, tocmai prin faptul că interzic dreptul de recalculare și plată retroactivă a tot ce nu a primit beneficiarul, din motive ce nu au depins de voința sa.

În conformitate cu art. 53 din Constituție, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și *repararea pagubei*.

Având în vedere că decizia CNAS reprezintă un act administrativ, în speță, se conturează un caz de vătămare a dreptului persoanei de o autoritate publică printr-un act administrativ.

În aceste circumstanțe, art. 53 din Constituție prescrie legiuitorului și oricărei autorități publice, inclusiv instanțelor de judecată, obligația pozitivă de a recunoaște dreptul pretins, a anula actul administrativ și de a *repara integral* (și nu parțial) orice prejudiciu cauzat în urma emiterii actului defectuos.

CtEDO în jurisprudența sa s-a referit, de asemenea, la un principiu mai general potrivit căruia *riscul oricărei erori comise de autoritatea publică trebuie să fie suportat de stat și că erorile nu trebuie remediate pe cheltuiala persoanelor (Radchikov c. Rusia; Beinorovič și alții c. Lituania)*.

În cauza *Beinorovič și alții v. Lituania* CtEDO a stabilit că:

140. Principiul bunei guvernări nu ar trebui, ca regulă generală, să împiedice autoritățile să corecteze greșelile ocazionale, chiar și pe cele rezultate din propria neglijență. Cu toate acestea,

necesitatea de a corecta o „greșeală” veche nu ar trebui să interfereze în mod disproporționat cu un drept nou dobândit de o persoană care se bazează pe legitimitatea acțiunii autorității publice cu bună-credință.

Cu alte cuvinte, autoritățile statului care nu își pun în aplicare sau nu respectă propriile proceduri nu ar trebui să fie lăsate să profite de pe urma abaterilor lor sau să se sustragă de la obligațiile lor. *Riscul oricărei greșeli comise de autoritatea statului trebuie suportat de către stat însuși, iar erorile nu trebuie remediate pe cheltuiala persoanelor în cauză.*

Consecințele vreunei erori sau greșeli comise de o autoritate publică în exercițiul puterii trebuie suportate de către stat, nu remediate pe cheltuiala persoanei (cauza *Zustović c. Croația*).

Astfel, autorul pretinde că art. 53 din Constituție are incidență directă asupra cauzei date, întrucât beneficiarul, prin contribuțiile achitate, a dobândit dreptul la primirea prestației sociale – pensie, în volum deplin, și pentru toată perioada pentru care nu a primit-o din vina autorităților.

Eroarea comisă de autorități (angajator) nu s-a datorat culpei beneficiarului.

Ca rezultat a celor menționate, se retinde a fi constatat că sintagmele:

se poate plăti doar pentru 12 luni trecute - art. 51, alin. (2) din Legea nr. 1544/23.06.1993;

dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare - 61, alin. (1) din Legea nr. 1544/23.06.1993;

dar și sintagma *..o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii*, din Codul administrativ - nr. 116 din 19.07.2018

sunt contrare articolelor 1, 4, 7, 26, 46, 47, 53 și 54 din Constituție.

Pentru situația în care este posibil ca autorul, nu a reflectat deplin și alte, eventuale norme, care posibil, la fel îngrădesc dreptul la protecția socială și a dreptului de proprietate, ca și în cazul invocat de cet. Fiodor Zaițev, se solicită ca Curtea, să extindă controlul constituțional, după modul în care acesta lucru a fost făcut în Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 10 din 08.05.2018 (Dosarul nr. 24g/2018):

31. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea a observat că o normă similară este prevăzută și de articolul 2 alin. (1) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. În aceste condiții, deși autorul nu a invocat în excepția de neconstituționalitate aceste dispoziții, Curtea constată că ele au legătură cu prevederile contestate, urmând să-și extindă controlul de constituționalitate și în cazul acestora.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

Nu sînt, decît dosarul cauzei, care, în funcție de admiterea demersului de ridicare a excepției, urmează să fie prezentat Curții.

---

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul c prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat) pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria răspundere că informațiile prezentate Curții prin intermediul prezentei sesizări, sînt veridice.

Avocat, în interesele cet. Ficior Zaitz
Alexandru SAVVA

---

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa răspundere că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

09 septembrie 2025

municipiul Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:

Președintelui completului, judecătorul

Judecătorilor

Grefier

Mîra Ghenadie

Bostan Angela și Bagrin Lucia

Vascaș Diana

examinând, în procedură scrisă, cererea înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Zaițev Fiodor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată,

CONSTATĂ:

La 24 septembrie 2021, Zaițev Fiodor, reprezentat de avocatul Savva Alexandru, s-a adresat cu acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând:

- 1) anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ștefan Vodă privind stabilirea pensiei nr. 23/2021/15501 din 8 iunie 2021;
- 2) anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1466/21 din 23 august 2021 asupra cererii prealabile;
- 3) obligarea recalculării pensiei începând cu 29 martie 2011 în proporție de 53% pentru vechime în muncă de 21 ani, 1 lună și 8 zile, conform certificatului nr. 34/51-4991 din 27 mai 2021 emis de Inspectoratul de Poliție Ștefan Vodă;
- 4) obligarea achitării diferenței pensiei ca urmare a recalculării pentru toată perioada restantă începând cu 29 martie 2011;
- 5) compensarea cheltuielilor de asistență juridică din contul pârâtului în mărime de 4 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 2 iunie 2022, s-a admis parțial acțiunea, s-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ștefan Vodă nr. 23/2021/15501 din 8 iunie 2021 privind stabilirea pensiei în privința reclamantului Zaițev Fiodor și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1466/21 din 23 august 2021 asupra cererii prealabile. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a recalcula în privința reclamantului Zaițev Fiodor începând cu 29 martie 2011 pensia pentru vechime în muncă de 21 ani, 01 luni și 08 zile conform certificatului nr. 34/51-4991 din 27 mai 2021 emis de Inspectoratul de Poliție Ștefan Vodă, cu achitării diferenței pensiei ca urmare a recalculării pentru toată perioada restantă începând cu 29 martie 2011. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul reclamantului Zaițev Fiodor cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 1 martie 2023, s-au respins cererile de apel înaintate de avocatul Savva Alexandru în interesele lui Zaițev Fiodor și de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 2 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 februarie 2025, s-a admis recursul declarat de avocatul Savva Alexandru în numele lui Zaițev Fiodor și recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale. S-a casat integral decizia din 1 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la 6 martie 2025, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cauza de contencios administrativ a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, în mod automat-aleatoriu judecătorului raportor Mîra Ghenadie.

La 8 septembrie 2025, avocatul Savva Alexandru, acționând în calitate de reprezentant al apelantului Zaițev Fiodor, a depus cerere prin care solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității următoarelor texte:

1) „[...] se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” prevăzut la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne;

2) „[...] dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare [...]” prevăzut la art. 61 alin. (1) din aceeași Lege nr. 1544/1993;

3) „[...] o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii”, prevăzut la art. 143 alin. (4) din Codul administrativ.

În susținerea cererii, partea apelantă a invocat faptul că prevederile contestate constituie o ingerință nepermisă și disproporționată atât asupra dreptului la recunoașterea și respectarea bunurilor, garantat de art. 46 din Constituție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cât și asupra dreptului persoanei la asistență și protecție socială, consfințit de art. 47 din Constituție.

În cadrul ședinței de judecată, avocatul Savva Alexandru, acționând în interesele apelantului Zaițev Fiodor, a susținut admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale.

În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, deși a fost legal citat, nu s-a prezentat la ședința de judecată. De asemenea, deși i-a fost notificată cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, acesta nu a formulat nicio poziție sau observație asupra acesteia.

Studiind cererea înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității unor prevederi legale, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că aceasta urmează a fi admisă parțial, cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 195 din Codul administrativ, „procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171”.

Conform prevederilor art. 12¹ din Codul de procedură civilă, „(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională, în scopul exercitării activității de jurisdicție constituțională, Curtea Constituțională îndeplinește următoarele atribuții funcționale: exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova intenționează să devină parte.

Conform § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, „judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate”.

În § 83 al aceleiași hotărâri, Curtea a reținut că „verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82”.

Completul judiciar relevă că pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, este necesară întrunirea cumulativă a condițiilor imperative prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, enunțat în

prezenta încheiere, care, de altfel, rezultă și din hotărârea nominalizată a Curții Constituționale.

Completul judiciar notează că obiectul excepției de neconstituționalitate, invocat de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, îl constituie următoarelor texte de lege:

1) „[...] se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” prevăzut la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne;

2) „[...] dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare [...]” prevăzut la art. 61 alin. (1) din aceeași Lege nr. 1544/1993;

3) „[...] o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii”, prevăzut la art. 143 alin. (4) din Codul administrativ.

Analizând cererea apelantului, Completul judiciar reține că, asupra dispozițiilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, Curtea Constituțională s-a pronunțat anterior, efectuând controlul de constituționalitate prin *Decizia de inadmisibilitate nr. 188 din 7 decembrie 2021*. Respectiv, textul legal contestat a făcut deja obiectul verificării de către Curtea Constituțională, ceea ce atrage incidența în speță a prevederilor art. 12¹ alin. (2) lit. d) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, având în vedere că asupra dispozițiilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, Curtea Constituțională s-a pronunțat deja printr-o hotărâre anterioară, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate este neîntemeiată în această parte.

Totodată, Completul de judecată constată că cererea apelantului este întemeiată în partea ce vizează solicitarea de sesizare a Curții Constituționale pentru exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și art. 143 alin. (4) din Codul administrativ.

În speță, Completul judiciar atestă că dispozițiile art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și art. 143 alin. (4) din Codul administrativ se încadrează în categoria actelor normative prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, fiind, prin urmare, susceptibile de controlul de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională. Totodată, excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de apelant, prin reprezentantul său, ceea ce corespunde cerințelor legale privind titularii excepției. De asemenea, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea litigiului pendinte, ceea ce justifică incidența lor directă în cauză. În plus, Completul judiciar reține inexistența unei hotărâri anterioare a Curții Constituționale care să se fi pronunțat asupra acestor dispoziții, condiție care, de asemenea, este întrunită.

Prin urmare, în ceea ce privește prevederile art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și art. 143 alin. (4) din Codul administrativ, instanța de apel apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, întrucât, în acest caz, sunt întrinite cumulativ condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, stabilite la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă și dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale, în special prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016.

În acest context, Completul judiciar menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor de drept indicate *supra*, constituie o prerogativă a părții din proces, la caz, a apelantului, iar prin

ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a admite parțial cererea depusă de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale.

Totodată, ca efect al admitterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră necesar să amâne examinarea cauzei până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, reieșind din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Astfel, în conformitate cu art. 195 și 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

DISPUNE :

Se admite parțial cererea înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea înaintată de avocatul Savva Alexandru, în interesele apelantului Zaițev Fiodor privind controlul constituționalității următoarelor texte de lege:

1) „[...] se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” prevăzut la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993;

2) „[...] o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii”, prevăzut la art. 143 alin. (4) din Codul administrativ.

În rest, se respinge ca neîntemeiată cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

Se amână examinarea cauzei în ordine de apel până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Mîra Ghenadie

Judecătorii

Bostan Angela

Copia corespunde originalului
Judecător Mîra Ghenadie

Bagrin Lucia